

Беларуская мова. 3 кл

ТЭМА: Антонімы, іх роля ў маўленні

Наставунік: Магілевіч З.В,

Мэты ўрока: садзейніцаць паглыбленню ведаў пра ролю антонімаў у беларускай мове; удасканальваць ўменне знаходзіць антонімы ў тэксле, вызначаць іх сэнсава-стайлістычную ролю; фарміраваць ўменне падбіраць антонімы да слоў розных семантычных груп; стварыць умовы для папаўнення лексічнага запасу вучняў; фарміраваць навыкі правільнага пісьма; выхоўваць любоў да Беларусі, павагу да матуль.

Абсталяванне: інтэрактыўная дошка

“Слоўнік антонімаў” У.М.Лазоўскі

Ход урока

- 1. Арганізацыйны момант**
- 2. Праверка Д/З**
- 3. Паведамленне тэмы, пастановка задач**
- 4. Паглыбленне ведаў па тэме**
- 5. Падвядзенне вынікаў**
- 6. Выстаўленне адзнак. Д/з**
- 7. Рэфлексія**

1. Слова настаўніка

Прывітанне, сябры.

Адкрыйце сшыткі і запішыце дату.

2. Праверка Д/З:

Мы рыхтуемся да праверкі Д/з. Вам патрэбна будзе выканаць невялікі тэст.

1. Выберице правільнае азначэнне.

- a) Лексіка - гэта навука аб гуках мовы.
- б) Лексіка - гэта навука, якая вывучае часціны мовы.
- в) Лексіка - гэта навука, якая вывучае слоўнікавы склад мовы

2. Працягніце фразу:

Лексічнае значэнне слова- гэта...

3. У беларускай мове слова маюць:

- a) прамое і непрамое значэнне
- б) прамое і пераноснае значэнне
- в) ускоснае і пераноснае значэнне

4. У якіх фразах дзеяслоў "гарэць" ужыты ў пераносным значэнні?

- а) вушы гарыць;
- б) касцёр гарыць;
- в) Міхась гарыць на працы;
- г) дровы гарыць;

5. Словы адной часціны мовы, блізкія па значэнні:

- а) -амонімы
- б) -сіонімы
- в) -мнагазначныя

6. Падбираць сіонімы да слова Радзіма

1. в;
2. Лексічнаезначэнне-гэта тое, што слова абазначае;
3. б;
4. а,в.

5 б

6.Айчына, Бацькаўшчына

? Як мы павінны адносіцца да Беларусі?

Узаемаправерка. Праверце сябе

Я бачу , што вы засвоілі тэму.

Падрыхтоўка да засваення новай тэмы. Мэтавызначэнне

— Зараз мы пагуляем. Я называю слова, а вы — слова з супрацьлеглым значэннем.

Абуцца-разуцца, вечар-раніца, забараніць-дазволіць, поўны-пусты, дужы-слабы, мір-вайна.

?Якія асацыяцыі выклікаюць у вас два апошнія слова?

Што такое вайна?

Як мы павінны адносіцца да ветэранаў?

— Як называюцца такія пары слоў? (Антонімы.)

— Якой часцінай мовы могуць быць антонімы? (Належаць да адной часціны мовы.)

Многае пра антонімы вы ведаецце з пачатковай школы. Якія мэты нашага ўрока? Якія задачы, на вашу думку, мы павінны вырашыць? (Паглыбіць веды па тэме, замацаваць уменне знаходзіць антонімы, падбіраць антонімы да слоў.)

Так што такое антонімы?

Работа з правілам

Давайце звернемся да **правіла**, можа мы што не сказалі? (ст.87)

Прымянеение ведаў на практицы

А зараз прыменім атрыманыя веды на практицы:

Да словазлучэння падбярыце антанімічныя.

Узор: цёмная нач — ясны дзень.

Халодная зіма-цёплае лета, любоў да сяброў-нянавісць да ворагаў, позна лёг-рана ўстаў, паехаць раніцай-пайсці вечарам, ручны гадзіннік-насценны гадзіннік, цвёрды гук-мяккі гук,

— Ці да ўсіх слоў можна падабраць антонімы?

— Які можна зрабіць вывад?

Вывад: большасць слоў не мае антонімаў, напрыклад, *гук, гадзіннік*.

Запісць пад дыктоўку:

Ад прадзедаў спакон вякоў мне засталася спадчына; паміж сваіх і чужаскоў яна мне ласкай матчынай.

? Падкрэсліць антонімы. Пра якога роднага чалавека ўпамінаеца ў вершы?

Фізкультхвілінка: паглядзіце на лічбу 8 . Правядзіце вочкамі па ёй ў розныя бакі.

Заплюшчыце вочки і падумайце, якія асацыяцыі выклікае гэтая лічба? Вершы пра маму.

Знаёмства са слоўнікам антонімаў. Аўтар- Уладзімір Міхайлавіч Лазоўскі

Прачытаць прыказкі. Падабраць слова-антонімы да выдзеленых слоў і запісць.

1. Чорнае _____ не стане.
2. Дрэнны **пачатак** не к добраму _____.
3. Лёгка раскідаць, ды _____ збіраць.
4. Хто **чужога** не шануе, той _____ не мае.
5. Добрае чуваць далека, _____ яшчэ далей.

Да слоў з левага слупка падбярыце слова з супрацьлеглым значэннем з правага слупка.

Доўгі	поўнач
надзея	салодкі
Поўдзень	адчай
Кіслы	баязлівасць
Адвага	кароткі

Лексічная работа

Спісаць, замяняючы выдзеленые слова антонімамі (на дошцы). Дзе трэба, замяняйце формы слоў

Восень лічыцца сумнай парой. **Гаснучь** у гэты час яркія фарбы на лугах і палях. **Змаўкае** лес. Птушкі адлятаюць у вырай. **Хмурнее** неба. Уся прырода замірае. **Цішай**, напоўнена зямля. Сонца быццам слабее, робіцца нядужым. Ёсць асаблівае хараство ў асенніх фарбах.

Вясна лічыцца радаснай парой. **Загараюца** ў гэты час яркія фарбы на палях. **Гамоніць** лес. Птушкі прылятаюць з выраю. **Ясннее** неба. Уся прырода ажывае. **Гулам** напоўнена зямля. Сонца быццам мацнене, робіцца дужым. Ёсць асаблівае хараство ў весенніх фарбах.

Гульня "трэцяе лішняе"

*Горача, светла, холадна
Добры, блізкі, далёкі
Адважны, баязлівы, страшны
Лёгкі, мяккі, цвёрды*

Падбярыце да прыведзеных слоў спачатку сінонімы, а потым — антонімы, вызначыць, якой часцінай мовы яны з'яўляюцца.

Прыяцель, сябар, дружбак-вораг, непрыяцель
Радасны, вясёлы-сумны, тужлівы
Загарэцца, успыхнуць-патухнуць

Падбярыце антонімы і запішыце іх па сэнсу да прыметнікаў на месцы прапушчаных слоў:

Ёсць людзі добрыя і ..., мужныя і ..., вясёлыя і ...., здаровыя і ..., старыя і ..., аптымістычныя і ..., моцныя і ...., актыўныя і .....

Ёсць людзі добрыя і злыя, мужныя і труслівыя, вясёлыя і мумныя, здаровыя і хворыя, старыя і маладыя, , аптымістычныя і песімістычныя, моцныя і слабыя.

Тлумачэнне месца ўрока ў тэме: на наступных уроках мы працягнем удасканальваць веды па дадзенай тэме.

Д/з

Запісаць загалоўкі мастацкіх твораў, у якіх ёсць антонімы:
“Блізкім і далёкім” (Я.Купала)

Выстаўленне адзнак

Рэфлексія:

А зараз паглядзіце на трохкутнік:

-Хто з вас аказаўся на вяршыні ведаў па тэме?(вучні падымаюць рукі, настаўнік запісвае колькасць у піраміду)

-У каго засталіся пытанні па тэме? ?(вучні падымаюць рукі, настаўнік запісвае колькасць у піраміду)

-Каму яшчэ трэба папрацаваць ?(вучні падымаюць рукі, настаўнік запісвае колькасць у піраміду)

Што было цікавым?
Што такое антонімы?
Песня “Спадчына”

